

8. DÜNYA İSLAM FORUMU

Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon

Kurucu Partner

Organisation of Islamic Cooperation
oic-oci.org

DÜNYA İSLAM FORUMU
dunyaiislamforumu.org

Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon

STRATEJİK VİZYON BELGESİ

8. DÜNYA İSLAM FORUMU

“Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon”

(01-03 Mart 2018, İstanbul)

Her inanç sisteminin kendine özgü varlık (ontoloji), bilgi (epistemoloji), ahlak, hukuk, siyaset, iktisat telakkisi ve tahayyülü vardır. Modern dönem öncesi çağlarda varlık telakkisi, bilgi telakkisine, bilgi telakkisi ahlak anlayışına, ahlaki yaklaşım hukuk anlayışına, hukuki altyapı siyasete, siyaset anlayışı da iktisat anlayışına temel teşkil etmekteydi. Modern dönemi bu sıralamanın alt üst oluşu ya da baş aşağı durması olarak tanımlayabiliriz. Yani modern dönemde ekonomi; yukarıda sıraladığımız diğer faktörlerin belirleyicisi hâline gelmiş, bu dönemde ortaya çıkan yapı geleneksel yapıları tüm dünyada çözüldürmüş ve tabiatıyla siyaset alanı da bu çerçevede tüm dünyada yeniden şekillenmiştir.

Batı toplumlarında Protestanlığın doğuşu ve Katolik Kilisesi'nin siyaseten sınırlandırılması çabaları, laik siyaset tarzını ortaya çıkarmıştır. Bu dönemde karşı konulamaz bir siyasi, askerî, iktisadi ve fikrî güce erişen Avrupa kendi dışında kalan dünyayı temelinden etkileme ve dönüştürme gücüne erişmiştir. Bu ortamda “Batı siyaset algısı” hiçbir uyarlamaya, dönüşüme tâbi tutulmaksızın farklı inanç coğrafyalarına tepeden inme uygulamalarla transfer edilmeye çalışılmıştır.

Hıristiyanlığın, daha doğrusu Katolikliğin varlık ve bilgi telakkileri yanında kutsal metinlerin niteliğinin, özellikle İslam dininin varlık ve bilgi telakkilerinden ve naslardan son derece farklı olması nedeniyle “Batı tarzı siyasetin” hiçbir sınır gözetmeksizin transfer edilmesi bir takım ciddi sorunlar doğurmuştur. Sonuç itibarıyla bazı İslam ülkeleri bu yeni siyaset tarzını tümünden reddederek modern dönemde kendi tarihî geçmişlerinde görülmeyen farklı “İslami” yapılar ortaya çıkarmışlar, bazıları ise Modern siyaseti sorgusuz sualsiz taklit yoluna giderek, kendi içinde derinden parçalanmış siyasi yapılara dönüşmüşlerdir.

Batı'da laiklik uygulamalarına rağmen Katolik Kilisesi'nin varlığı tümüyle sona erdiril(e)memiş, Kilise mütemadiyen reformlara maruz kalsa da modern dönemlerde de Hıristiyan kimliğinin en önemli temsilcisi olarak varlığını sürdürmüştür. Kilise'nin açık sosyolojik ve örtülü de olsa siyasi mevcudiyeti Modern Batı medeniyetinin bütünlüğü, Komünizmle mücadele, önemli toplumsal meselelerde Hıristiyan kamuoyunu yönlendirme, siyasi yapıların meşruiyet zeminlerini destekleme vb. işlevler üstlenmiştir. Günümüzde Kilise, Vatikan öncülüğünde vazgeçilmez bir kurum olarak varlığını sürdürmektedir.

İslam ile Hıristiyanlık arasında varlık telakkisi bakımından bir takım benzerlikler bulunsa da ciddi farklılıklar mevcuttur. İki din arasında bilgi, ahlak, hukuk, siyaset ve ekonomi telakkileri bakımından da yapısal farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla Müslüman dünya için Kilise benzeri dinî, sosyolojik, siyasi işlevleri olan bir yapıdan söz etmek mümkün değildir. İslam'ın doğuşu ve kutsal metinlerin oluşma şekli İslam dünyasına özgü siyasi yapıların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu yapı Katolik Kilisesi'nde olduğu gibi, dinî hiyerarşinin siyasete yansması şeklinde değil, daha ziyade zamanın sosyolojik ve ekonomik koşullarının zorlaması sonucunda ortaya çıkmıştır. Dinî kimlik ise bu yapının tutkalını oluşturmuştur.

Kurucu Partner

Organisation of Islamic Cooperation
oic-oci.org

DÜNYA İSLAM FORUMU
dunyaislamforumu.org

Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon

20. yüzyıla kadar İslam dünyası kendi kimliğini temsil eden siyasi liderliğe/liderliklere şu ya da bu şekilde sahip olmuştur. Laik siyaset anlayışının tüm dünyada etkili olmaya başlaması ve Hilafet'in TBMM uhdesine tevdi edilmesi suretiyle bu kurumun işlevsiz kalması sonucunda İslam kimliği kendisini temsil eden liderlik yapısından ya da yapılarından yoksun kalmıştır.

Tabiat boşluk kabul etmez. Liderlik yapısı olmayan bir kimlik alanı tahayyül edilemez. Liderlik yapısının yok olması sonucunda ya kimlik ortadan kalkacak, ya da çok sayıda liderlik yapısı altında alt kimliklere bölünecektir. 20. yüzyıl tüm dünyada olduğu gibi İslam dünyasında da ulus devlet kimliğine dayalı modern siyasi birim oluşturma çabalarına sahne olmuştur. Öte yandan, güçlü bir inanç sistemine dayalı İslam kimliği canlılığını korumuştur. Bazı ülkelerde görülen "ulusal İslami idrak" oluşturma çabaları İslam'ın kendine özgü inanç sistemi ve dinî metinlerin nitelikleri gibi nedenlerden dolayı sonuçsuz kalmıştır. Kimlik alanında oluşan bu boşluğu doldurmak üzere devlet ya da toplum düzeyinde hukuki veya yeraltı faaliyeti şeklinde, söylemi tüm İslam dünyasını kapsayan çok sayıda girişimde bulunulmuştur.

Devlet düzeyinde Suudi Arabistan ve daha sonra İran, İslam dünyası liderliği iddiasında bulunmuştur. Ancak vizyon, vasıta ve hedefler arasındaki uyumsuzluk bu yöndeki girişimlerin beyhude çabaya ya da modern uluslararası ilişkilerde büyük güçler tarafından kullanılan oldukça işlevsel araçlara dönüşmesine neden olmuştur. Bu boşluğu doldurma vizyon ya da ihtirası ile ortaya çıkan "yeraltı" girişimleri de en az devlet düzeyindeki çabalar kadar etkili ama sadece İslam dünyası için değil tüm dünya için son derece tehlikeli sonuçlar doğurabilecek yapılara dönüşmüştür. El Kaide, DAİŞ ve Türkiye'de 15 Temmuz darbe girişimi ile daha önce benzeri görülmemiş etkinlik düzeyine erişen yapılar böylesi bir boşlukta ortaya çıkmıştır. Bu tür yapıların "temsil savaşı" mantığıyla ya da "istihbarat operasyonları" amacıyla kullanılmaya son derece uygun oldukları hususu izahtan varestedir. İslam kimliğini temsil edecek meşru liderlik yapısı oluşturulmadığı sürece benzeri problemlerin sürekli olarak gündemde kalması kaçınılmazdır.

İslam dünyası tarih boyunca Kilise benzeri dinî hiyerarşiye bağlı siyasi yapılara - istisnai ve geçici durumlar dışında - sahip olmamıştır. İslam dünyasında yöneticiler örfi hukuk adıyla kendileri için açılan alanda siyaset yapma, toplumsal, siyasi ve iktisadi düzenlemelerde bulunma imkânına sahip olmuşlardır. Öte yandan dini metinlerin yapısı Katoliklikte olduğu gibi inanç esaslarında ya da uygulamada, din adamlarının dahi istedikleri gibi değişiklik yapmalarına manidir. İslam kimlik alanının nevi şahsına münhasır bu yapısı göz önünde bulundurulmaksızın siyasi tartışmalar yürütmek sağlıklı sonuçlar vermeyecektir. Bu nedenle söz konusu alanda yürütülecek çalışmaların hem "İslam'ın özgün inanç ve uygulama yapısını" hem de "modern siyasi, sosyolojik ve iktisadi şartların zaruri kıldığı ulus-devlet gerçeğini" göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Öte yandan tarihe ve mevcut koşullara bakıldığında İslam dünyasında yaşanan liderlik boşluğunun sadece Müslümanlar için değil tüm dünya için ciddi sorunlar doğurma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Bu bakımdan merkezî dinî otorite kaçınılmazdır. Günümüzün koşulları dikkate alındığında bu otoritenin İslam'ın doğasına uygun olması ama aynı zamanda çağdaş uluslararası yapıyı da göz önünde bulundurması gerekmektedir. Oluşturulacak liderlik yapısı; yüksek temsil kabiliyetine sahip, katılımcı ve kuşatıcı olmalıdır. Aksi takdirde DAİŞ gibi yapıların önüne geçme imkânı bulunamaz. Çünkü bu yapıları besleyen asıl kaynak ideolojiktir. Söz konusu ideolojiye makul ve meşru alternatifler getirilmediği sürece benzer sorunların sona erdirilmesi düşünülemez.

Kurucu Partner

Organisation of Islamic Cooperation
oic-oci.org

DÜNYA İSLAM FORUMU
dunyaislamforumu.org

Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon

Mevcut şartlarda “Ruhani Otorite” sorununun dinî, siyasi ve sosyolojik açılardan tartışılması kaçınılmaz bir zorunluluktur. İslam dünyası hem kendi ihtiyaçlarını, hem uluslararası konjonktürün gerekliliklerini göz önünde bulundurarak bu konuyu tartışmak zorundadır. Çeşitliliği koruyarak birliği sağlamak; terör olaylarını engellemek, Müslümanları hukuk dışı ve gayri meşru yapıların tasallutundan korumak, uluslararası alanda İslam dünyasının menfaatlerini gözetmek için elzemdir.

İslam dünyasında en önemli sorunlardan biri düşünce üretiminde yaşanan güçlüklerdir. Bu noktada yaşanan sorunlar İslam’ın temel ilkelerinin günümüz şartlarında nasıl anlaşılacağı ve uygulanacağı konusunda ciddi açmazlar oluşturmaktadır. Düşünce üretimindeki sorunlar, İslam’ın öz değerlerinin günümüz şartlarında dile getirilmesini imkânsız hâle getirmektedir. Kimi zaman aynı görüşü savunan taraflar kavramların içeriğinin farklı anlaşılması ya da aynı olgu için farklı kavramlar kullanılması nedeniyle büyük anlaşmazlıklar yaşayabilmektedirler.

İslam medeniyet havzası; sahip olduğu merkezî konum sayesinde komşu medeniyet havzaları ile kesintisiz bir etkileşim içerisinde bulunmuştur. Modern dönemlerle birlikte, ama özellikle küreselleşmenin yoğunlaştığı günümüzde bu etkileşim İslam medeniyetinin daha ziyade edilgen kaldığı bir atmosfere dönüşmüştür. Bu edilgenlik sadece Müslümanlar açısından değil, tüm insanlık açısından ciddi meselelerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu nedenle İslam dünyasında liderlik sorunu özgün değerler ve çağın getirdiği şartlar muvacehesinde ele alınmak zorundadır.

Düzenlenecek olan Forum’un; İslam kimliğinin modern dönemlerde maruz kaldığı liderlik sorunlarını, medeniyet birikiminin tarihî temellerini ortaya koyarak, İslam ülkeleri ve dünya için istikrarlı bir gelecek inşasına stratejik katkı sağlaması öngörülmüştür. “**Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon**” ana teması altında toplanacak **8. Dünya İslam Forumu** bu noktada; İslam dünyasında söylem birliği oluşturulmasına, sorunların çözümü için gerekli düşünce üretiminin hızlandırılmasına, İslam ülkelerinin imajının iyileştirilmesine ve İslami birikimin tüm insanlığın hizmetine sunulmasına mütevazı katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon

Alt Temalar

İslami Siyasi Düşünce Birikimi ve Ruhani Otorite

Ortak Değerler ve Farklılıklar: Çeşitlilik İçinde Birlik İmkânı

Çağdaş Toplumsal, Siyasi ve İktisadi Koşullar Karşısında Manevi veya Siyasi Liderlik İnşası İmkânları

Medeniyetler Arası Etkileşim Bağlamında Siyasi/Dinî Liderlik: İmkânlar ve Sorunlar

Terörle Mücadelede Dinî/Siyasi Liderlik Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Kurucu Partner

Organisation of Islamic Cooperation
oic-oci.org

DÜNYA İSLAM FORUMU
dunyaislamforumu.org

Teori ve Pratikte Ruhani Otorite ve Entegrasyon

Dünya İslam Forumu (DİF) | dunyaislamforumu.org

Dünya İslam Forumu'nun temeli; 2010 yılında İstanbul'da **İslam İşbirliği Teşkilatı** (İİT) işbirliği ile **Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi** (TASAM) tarafından düzenlenen "**Barış, Medeniyet ve İşbirliği**" temalı **İslam Ülkeleri Düşünce Kuruluşları Forumu**'nda atılmıştır. Forum sonunda kabul edilen İstanbul Deklarasyonu ile İslam ülkeleri düşünce kuruluşlarının bilgi ve deneyimlerini bir çatı altında birleştirerek iletişim ve işbirliği imkânlarını etkinleştirmeleri için İslam Ülkeleri Düşünce Kuruluşları Platformu da kurulmuştur.

Forum her yıl farklı temalarla **İstanbul, Bakü, Kahire, Bağdat, İslamabad, Kuala Lumpur** ve **Yezd**'de toplanmıştır. 2015 yılında İslamabad'da TASAM ve Pakistan Senatosu Savunma Komitesi ev sahipliğinde düzenlenen 6. Forum sonunda kabul edilen deklarasyonla daha kapsayıcı olması için adının **Dünya İslam Forumu (World Islamic Forum)** olarak değiştirilmesi kararlaştırılmıştır. 7. Dünya İslam Forumu toplantısı 24-25 Mayıs 2016'da Yezd-İran'da düzenlenmiştir.

Dünya İslam Forumu; İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi devletlerin temsilcileri ile dünyanın dört bir yanında yaşayan İslam Dünyası'nın düşünce ve kanaat önderlerini, düşünce kuruluşlarını çok boyutlu konular çerçevesinde bir araya getirerek ortak gündem ve sosyoekonomik entegrasyonun derinleşmesine stratejik katkı sağlayan **küresel bir organizasyondur**. İnsanlığın "güç ve adalet" inşası noktasında yaşadığı tarihsel kırılmanın İslam Dünyası'nda oluşacak güçlü kurumsal temsil ile aşılabileceğini benimseyen düşünce merkezli bir **sivil entegrasyon sürecidir**.

Kurucu Partner

Organisation of Islamic Cooperation
oic-oci.org

DÜNYA İSLAM FORUMU
dunyaislamforumu.org